

POVEČANA VARNOST: VHF na plovilu

POVEČANA VARNOST: VHF na plovilu

Odkar človek pluje, je bila komunikacija med posameznimi plovili ter plovilom in kopnim izredno pomembna. S časom in tehnološkim razvojem pa je vse bolj napredovala. Načini komunikacije so se s pojavi novih tehnologij izpopolnjevali. Nenad Vučić foto: N. Vučić

RAZŠIRJENOST UPORABE RADIJA in radijskih zvez so tako postale na plovilih izredno pomembne. Po potopitvi Titanika leta 1912 so spoznali, da je uporaba radiotelegrafske opreme lahko zelo pomembna za reševanje in pomoč na morju. Z razvojem elektronskih komunikacij in povečanjem zmogljivosti je postal zelo popularen VHF sistem, ki je nadomestil radiotelefonijo. Tega najdemo že na marsikaterem plovilu, ki ga danes kupimo in presega osem metrov. Kdor pa se odloči za čarter plovila, bo skorajda obvezno v osnovni opremi našel VHF postajo. VHF naprave na plovilih so začele z razvojem moderne elektronike vse bolj izpopolnjevati in tako je 1. februarja leta 1999 SOLAS konvencija sprejela dokument, ki od vseh plovil nad 300 BRT, ki prevažajo potnike ali tovor, zahteva uporabo VHF postaje z DSC (digitalni selektivni klic) modemom. Tako VHF naprave omogočajo tudi lažjo in hitrejšo komunikacijo v GMDSS sistemu, ki je namenjen reševanju stiske na morju. Po prvotnem planu naj bi se z VHF DSC postajo opremila vsa plovila do 1. februarja leta 2005, kar pa še ni povsod doseženo in velja za nekatera plovila le kot priporočen del opreme. Vsak, ki uporablja plovilo z vgrajenim VHF DSC-jem, pa mora za njegovo uporabo imeti tudi ustrezno dovoljenje.

POOBlašČENI IZVAJALCI TEČAJEV ZA VHF GMDSS

IME	NASLOV	KRAJ	SPLETNA STRAN E – MAIL	TELEFON
Avtošola Prah, Sevnica, Anton Prah, s.p.	Ledina 21	8290 Sevnica	http://www.avto-prah.si avto_prah@siol.net	041/914-318 07/816-28-80
Klub vodnih športov, Velenje	Šaleška 3	3320 Velenje	kvs@velenje.si	03/896-18-60 041/694-453
Ljudska univerza, Postojna	Ljubljanska 2	6230 Postojna	http://www.lj-postojna.si/ lu-postojna@studioproteus.si	05/721-12-80 041/740-573
Marus, d.o.o.	Renški Podkraj 1	5292 Renče	http://www.marus.si/ marus-slo@siol.net	05/395-54-86 031/647-448
Mateja Markovič, s.p.	Kunaverjeva 8	1000 Ljubljana	http://www.pomorstvo.si pomorstvo@siol.net	041/561-770
Nautica, d.o.o.	Gregorčičeva 25	2000 Maribor	http://www.nautica-jadranje.si info@nautica-jadranje.si	02/229-88-80 041/699-645
Nautica.si, Bojana Ljubec, s.p.	Ob starem zidovju 15	6310 Izola	http://www.nautica.si bojana@nautica.si	040/365-777
Pomorsko društvo Nautilus	Golo 45a	1292 Ig		040/436-126
Pomorsko društvo-associazione marittima "MORJAK"	Prisoje 4	6000 Koper		041/436-123
RČD PORPORELLA	Pristaniška 1	6000 Koper	porporella@email.si	041/687-105
Spinaker, d.o.o.	Sončna pot 8	6320 Portorož	http://www.spinaker.si info@spinaker.si	05/674-54-20 041/412-067
Športno društvo Piran - Sekcija jadriranja	Fomače 33	6330 Piran	bojana@nautica.si	05/674-69-19 040/365-777
T.T.Y., d.o.o.	Komenskega 12	1000 Ljubljana	http://www.tty.si tomaz.kunaver@s5.net	01/234-53-74
Univerza v Ljubljani - Fakulteta za pomorstvo in promet	Pot pomorščakov 4	6320 Portorož	http://www.fpp.edu uros.petohleb@fpp.uni-lj.si	041/782-783
UPI - Ljudska univerza, Žalec	Ivice Uranjek 6	3310 Žalec	http://www.upi.si lu-zalec@upi.si	041/699-316
UŠcom, Uroš Spruk, s.p.	Polhov Gradec 93	1355 Polhov Gradec	http://www.uscom.si uros.spruk@uscom.si	041/644-175

Kako do izpita za upravljanje z VHF DSC postajo?

Kdor želi pridobiti potrdilo o usposobljenosti za upravljanje z VHF GMDSS postajo, mora opraviti izpit pred izpitno komisijo na Upravi RS za pomorstvo v Kopru. Izpitni program določa teoretični in praktični del. Teoretični del se opravlja ustno in obsega preverjanje znanja iz vseh vsebin izpitnega programa. Praktični del izpita pa obsega pri predmetu delo na VHF GMDSS postaji ali na simulatorju preverjanje znanja iz oddajanja in sprejemanja signala za stisko, ki ga oddaja obalna radijska postaja ali ladja v stiski, oddajanje in sprejemanje komunikacij na prizorišču stiske in oddajanje in sprejemanje splošne radijske komunikacije z obalnimi postajami oziroma drugimi plovili. Cena izpita za upravljanje z VHF GMDSS postajo je 5.400 SIT. Kandidat se lahko na izpit pripravi samostojno, lahko pa se udeleži tudi katerega od tečajev pri pooblaščenih izvajalcih tečajev (tabela). Kdor se bo odločil za udeležbo tečaja, bo praktičen del izpita opravljal na enakem simulatorju, kot ga je uporabljal na tečaju. Tisti, ki pa se učijo samostojno, pa opravljajo izpit na GMDSS Tutor programu TGS 4100.

Kje vaditi?

Ko opravite izpit je veliko takšnih, ki uporabljajo plovilo le takrat, ko se odločijo za čarter, kar pomeni, da je potrebno znanje pred izplutjem ponoviti. Podjetje Spinaker je poskrbelo za svoje stranke in druge uporabnike ter jim na svoji spletni strani omogočilo neomejen dostop do uporabe VHF GMDSS simulatorja. Vse kar potrebujete je, da si z registracijo pridobite posebno geslo za dostop. Nato lahko z geslom vadite, se pripravljate na izpit ali obnavljate svoje znanje. Pripravili pa so tudi poseben E-VHF GMDSS tečaj, ki omogoča uporabnikom, da se samostojno pripravijo na izpit oziroma se odločijo za obnovitev znanja po že opravljenem izpitu. Veliko literature pa najdete tudi pri ponudnikih tečajev na njihovih straneh v obliki pdf-dokumentov.

Kako deluje in kako rokujejo z VHF DSC GMDSS postajo?

VHF postaje so podobne radijskim sprejemnikom, le da imajo ob možnosti sprejemanja in oddajanja vgrajen DSC modem, ki omogoča digitalni selektivni klic, kar pomeni, da lahko pokličemo točno določeno radijsko postajo, če poznamo njeno MMSI številko. Tako je 16. kanal sproščen za nujne primere in vse komunikacijske pozive opravimo na 70. kanalu. Po predpisih konvencije SOLAS moramo med plovbo poslušati 16. kanal, medtem ko je naš DSC modem nastavljen na poslušanje 70. kanala. Ko se odločamo za nakup, je priporočljivo,

da izberemo postajo, ki nam omogoča spremljanje dvojne straže, kar pomeni, da sočasno spremljamo 16. kanal ali kanal po želji, običajno pa je ta 13., ki je namenjen komunikaciji med plovili. Kar nekaj radijskih postaj pa danes ponuja tudi možnost trojnega poslušanja, kar nam omogoča, da poslušamo ob omenjenih dveh kanalih še tretjega. Kadar pa se približujemo marini in želimo z njo komunicirati, da preverimo možnost priveza, pa uporabimo 17. kanal, ki je namenjen tovrstni komunikaciji. Pri tem moramo biti pozorni, da spustimo moč oddajanja na 1 W, saj je vljudno, da ne motimo ostalih plovil. Ob vgrajenih VHF postajah pa poznamo tudi ročne, ki imajo načeloma manjšo osnovno moč oddajanja, saj namesto 25 W znaša 5 W, s tem ko imamo manjšo moč in krajšo anteno, pa je krajši tudi domet takšne postaje. Danes so le redke ročne VHF postaje opremljene z DSC modemom, vendar jih je priporočljivo imeti kot rezervno možnost komuniciranja, saj le-te uporabljajo baterije namesto napajanja in v primeru izpada ali okvare elektrike omogočijo opraviti klic v sili, pa čeprav le na 16. kanalu.

Kaj pa v primeru nesreče ali nujnosti?

Kot smo omenili, so vse nove naprave, ki imajo vgrajen DSC modem, opremljene tudi s sistemom GDMSS. Ta ima predprogramirane nastavitve za oddajanje klica v stiski, nujnega klica ter varnostnega klica - ti se danes najpogosteje uporabljajo. Ob tem pa lahko opravimo tudi poslovni klic ali pa običajen pogovor. Natanč neje si oglejmo, kako izvršiti klic v stiski. Najprimerneje je, če ima naša VHF DSC postaja možnost povezave z GPS napravo, ki omogoča, da se pozicija ob klicu avtomatično prenese v sporočilo, v nasprotnem primeru jo moramo vtiskati ročno. Ta podatek je pomemben za reševanje in se odda avtomatično s klicem na DSC modemu, ki pokliče obalno postajo na 70. kanalu. Pri programiranju klica v stiski moramo navesti ob kraju (zemljepisne koordinate) še vrsto nesreče. Ko oddamo klic, nam sme odgovoriti samo obalna postaja. To ponavadi stori s potrditvijo oziroma DSC klicem na 70. kanalu in z govorno komunikacijo na 16. kanalu, ki pa jo spremljajo vsa plovila. Ko nam govorno potrdijo sprejem klica, tudi sami govorno ponovimo klic v sili s 3-kratno vrsto klica, 3-kratnim imenom plovila, z navedbo MMSI številke ter navedbo časa, pozicije in vrste nesreče. Za sprožitev klica v sili je potrebno pritisniti v večini primerov gumb, ki se nahaja pod zaščitenim pokrovom ali pa kombinacijo dveh gumbov. Ob klicu v sili z določeno vrsto nezgode lahko oddamo tudi nedoloč en klic v sili, ko nimamo časa pripraviti podatke za vrsto nezgode. V primeru, ko pomotoma sprožimo klic v sili, moramo tega takoj preklicati. V nasprotnem primeru lahko pride do reševalne akcije, katere stroške bomo krili sami, ob tem pa plačali tudi globo. Da preprečimo oddajanje klica v sili, je najbolje za kratek čas izklopiti VHF postajo, in nato na 16. kanalu preklicati klic v stiski. VHF DSC postaje so torej namenjene predvsem opravljanju klicev v stiski, nujnih klicev ali pa varnostnih klicev. Ker je dolet VHF postaj omejen na obalno področje - 25 Nm od obale, je ostala komunikacija danes večinoma opravljena s pomočjo mobilnih telefonov, kadar se nahajamo dovolj blizu omrežju mobilnih operaterjev.

RAYMARINE RAY 54E

RAYMARINE v Evropi ponuja svoj model Ray 54E, ki je opremljen z velikim LCD zaslonom in omogoča enostavno uporabo z le nekaj pritiski na gume. Menjava kanalov se opravi enostavno na mikrofону, lahko pa tudi z vrtenjem gumba na postaji. Tipke za menjavo moči in vklop trojne straže so dovolj velike, da lahko nanje pritisnete tudi, če imate nekoliko večje prste. Ob povezavi z GPS sprejemnikom pa se bo v VHF postajo avtomatično prenesla tudi vaša lokacija.

ICOM IC-M421

PODJETJE ICOM ima v svoji ponudbi tudi model ICM421, ki ima vgrajen velik zaslon, le-ta prikaže do 168 znakov. Na njem se ob povezavi z GPS sprejemnikom izpiše tudi pozicija plovila in vsi osnovni podatki z velikim prikazom vklopljenega kanala. Vgrajeno ima tudi tipko za hiter preklop na 16. kanal. V spomin lahko shranite do 100 MMSI števil, zapomni pa si tudi do 40 DSC sporočil. Ob dvojni straži pa vam ponuja tudi možnost funkcije trojne straže.

POSTAJA NAVMAN VHF 7200

NAVMAN 7200 je opremljen z velikim zaslonom, ki omogoča, da so vse pomembne informacije vedno dobro vidne. Vgrajen ima tudi barometer, ki omogoča spremljanje pritiska z grafičnim prikazom, kar omogoča, da lahko vremenske pogoje tudi predvidite. Na 4-vrstičnem zaslonu pa so prikazane tudi informacije o poziciji čolna (v povezavi z GPS sprejemnikom), funkcija "Happy Fish" pa prikaže, kdaj so ugodni vremenski pogoji za ribolov. Ob tem pa lahko s funkcijo "Sledite prijatelju" preberete informacijo o poziciji do treh vaših prijateljev, ki uporabljajo enako funkcijo.